

ცისკარი

1874

აპრილი

წელიწადი მეფურსეცე

წოდება თხზულებათა:

- I.—კონტანცია კონტარინი — — იუ. კ—სა.
- II.—მეკობარს (ლექსი) — — იუ. კერესელიძისა.
- III.—აი ღედაკაძე — — — იოს. ელიოზოვისა.

თბილისს.
Типографія Еф. Хеладзе. (კაზ. სულაძის სტამბა.)
1874

კოსტანცია კონსტანინი

(დახსნული)

როდესაც ჰატარა არაბის მიტანილი ბარათი არ-
გეიმა წაიკითხა, ის მოვიდა სისარულის აღტაცებაში;
ის დარწმუნდა, რომ საბედნიერო ბოლო მოსდევდა
ამ ანბავსა. რაღა საჭირო იყო აქ შიში. იმან შესედა
ჰატარა არაბსა, გაიყოლია წინ ზე გაჭყვა თანა. ისინი
მივიდოდნენ საიდუმლო გასაგალითგან ზე ბოლოს
გავიდნენ ბაღში, აქედან სჩანდა მოძორებით მშვენიერი
ვარდების ჯაგნარებ შუა, მწვანეთ დაბურული ტალა-
ვაწი, საიდანაცა გამობჟუტავდა სამთლის შუქი..
არბმა უთხრა არნგეიმს, იქ მისულიყო; ის მაშინვე
მივიდა, გულის ფანცქალით შეაღო კარი ზე დასვდა
ჰატარა ოთახსი, სადაცა მდივანსედ იჯდა, მშვენიერი
ბერძნის ქალი ისევე მასკით. არგეიმი იმავე წამს და-
ეცა მუსლებსედ ამის წინ, ქალმა გაუწოდა კელი, რო-
მელიცა დაუგონა არგეიმა. რა წამოაყენა, უთხრა
ქალმა.

— უფალო, თქვენნი აქ ყოფნა, მომაგონებს მე იმ

ვალდებულებასა, რომელიცა შეგვეძინებოდა წყლის კიდუ-
ხედ, როდესაც ნაწიოგან გამოვდიოდით. თქვენ დიდად
დავაღლიეთ ის სამსახური, კანტარინის ოჯახსა, ამისა-
თვის ჩემის მხრივ მადლობაც უნდა შემოგწიროთ.

— თქვენ მადლობას მიბრუნებთ ბატონო? მიუგო
არგეიმა: თქვენ მადლობას მიბრუნებთ იმ ნეტარებით
შემთხვევისათვის, რომელიცა ჰირველია. ჩემს სიცოცხლეს
შემოგწირავდით, ოღონდა თქვენთვის კი გამეწია სამსა-
ხური. მაგრამ რა უხვად დამაჯილდოეთ! თქვენ ნება
მომეცით, დაგიახლოვდეთ იმ არსებას, რომელმაცა სი-
ცოცხლე მომცა თქვენა ფიქრობდით ჩემსედ?

— იქნება. დიდად ბედნიერი ვიქნებოდი, რომ დამევი-
წებოდით, მიუგო ამოსხრით ბერძნის ქალმა. მაგრამ
დაჯექით ჩემ გვერდსედ; შემძლიან თუ არა, უძიძრად
მივეცე გრძობასა, რომელმაც შეიჯერო ჩემი გული, იმ
დღითგან, როდესაც შენა გნახე.

— ეგ გულწრფელებით გამოთქმა, აღტაცებაში მო-
მიგვანს! სთქვა არგეიმა სიხარულით. ღირსი ხართ
თაყვანებისა! ნება მიბოძეთ, დაინახო თქვენი მშვენი-
ერი სახე, რომელმაცა ასე შემსჭვალა მე.

აქ არგეიმს უნდოდა მოესახინა ქალისათვის მა-
სკა, მაგრამ ქალმა შეაყენა.

—ნუ ჩქარობთ, უთხრა ალფრსით; ვინ იქნება თავდები, რომ ნახოთ ჩემი შესაბრალებელი ზიზის-სახე არ გაგოქრებათ სიუჟარული? იქნება კიდევ შეგრცხვე, რომ დაინახოთ ჩემი სახე.

—თქვენმა მშენიერებამ, საუკუნოდ მონად მყო თქვენნი; აღმინთო განუქრობელი სიუჟარული; ის დასწვამს მრთელს შინაცანს ჩემს გრძნობასა თუ რომ მომექცევით სასტუკათა.

ქალი გრძნობდა, თუ როგორა თრთოდა არნკეიმი.

—მაშ ერთსაცა გკითხავ, უთხრა ბერძნულად ჩაცმულმა ქალმა, ვინა გკონიუართ თქვენა?

—ისა მკონისართ, ის ზეციური არსება, რომელიცა გამოეცხადეთ კიდევცქემს თვალებსა.

—მაგ ზეციურს არსებასა, უნდა ჭქონდეს კიდევცამ ქვენიური სახელი. უნასუნა ქალმა, ანა მოუჭირა ხელი.

—ქვევანა სახელსა სდებს, მარიამ ალბანისასა.

—მერე იცით თქვენ დაწმუნებით, იმ ორთაგან რომელი არის მარიამ ალბანისა?

—არა, მაგრამ მიძნეღარვარ კი. მაგრამ რა არის სახელი? ჩემი გული მეუბნება, რომ ის ქალი, რომ-

ლის გვერდსკდაც ახლა ვზივარ ბ რომელსაცა მიანია ჩემი გული თავის შესაქცევად, არის ის, ვინცა მიმანია სათაუფანებლად.

—მაშ კარგი, სთქუა ბერძნულის ტანისამოსიანმა ქალმა, რომელიცა დაჭევა ტრფიალებში, ბ მოიხსნა მაშინათჳე მასკა,—ისა ვარ თუ არა, ვინც გიუვარს?

არნგეიმი გაქვავდა. ამ ქალის სასე იყო მეტად მშვენიჭრი, მაგრამ ისკი არიყო, ვინც ეკონა არნგე-იმსა.

—რა საშინელი შეცდომაა! წამოიძხსა კაცებუ-ღმა ბ არ იყო რომ გულის წუხილით, დაბარბაცდა.

—შეცდომაა? უთრა სწრაფად ქალმა. შეცდომა? განა შეიძლება! ესა სთქუა ბ შეაცქერდა აღვსნებულის თვალებითა. ის იყო გაწითლებული.

—დამშვიდდით ბატონო, უთხრა არნგეიმმა, რო-ღესაც წამოღვა მდივანიტუან. თქუწნ ღირსნი ხართ სიუვარულისა, მაგრამ შემობრალეთ მე უბედური, რომე-ლიცა მეტის სიუვარულისაგან დაზბრძავდი,

—მაშ რაღათ დამეძებდით? რათ გიკანკალებდა სე-ლი, როღესაც სული მოგვიდე? თქუწნ სელსა ჭკრაჯთ იმ გულსა, რომელსაცა უუვარხართ. მე ვიცი რისათვისა-ცა. მე არა მკონია აგრე სასტიკი ბარბაროსი იუენეთ.

მე მიუვარხართ განუხომელის სიუვარულითა.

ესა სთქვა ზე ქალმა აკოცა შუბლზედა.

აწნევიდა იგრძნო სიუვარულის სინაზე, მაგრამ როდესაც წარმოუდგა თვალთ წინ ის, ვინცა უვარდა, უკან ჩამოდგა.

— ბატონო! ეუბნებოდა აწნევიმი; თქვენ სამა-
რთლიანად მიწერებით მე უბედურსა, რომელიცა ღირსი
არ ვარ თქვენის ეურადღებისა; თქვენ, რომელსაცა
შეგემლოთ სხვა გაგებდნიერებინათ.

— შეიძლება განა ეს! წამოიძახა ქალმა.

თვალეები აღეკვნენ მომაკვდავის ცეცხლითა; იმან
როგორც იტალიანკამ, განჩხლებულმა ზე გააფთრებუ-
ლმა, შეჭვირია.

— ოი! ეკ უზატურება არის ჩემი! მხოლოდ თქვენ-
ნის სიკვდილით დაიბანება ეს უზატურება ჩემი! დღე-
ითგან იმიშვიდე, როგორც თქვენის თავისათვის, ისე,
იქისათვის, ვისთვისაცა მსხვერპლადა სწირავთ თავსა! და-
ივარგე აქედანა! ზე თავის დღეში ჩემს თვალებს აღარ
დაენახათ. დაივარგენით აქედანა! მე თქვენ მძულხართ
იმახედ მეტად, როგორც აქ ამ წუთამდინ მიუვარდი!
მაგრამ, ვაი შენი ბრალი, თუ ეს ანბავი გითქომს ვისთვისმე
ხმა გაიკმიდეთ ზე სირბილით წადით აქედან!..

ის ქალი უცებ შევარდა მეორე კარში & ისე გაქრა რომ არჩევიდა ვეღარ მოასწრო ეთქო რაჟე & როგორმე დაემშვიდებინა. იმან იკრძნო, რომ დაკარგა უოველი იმედი, ნაცვლად იმისა რომ შებრუნებულიყო სისახლეში, სადაცა ესმოდა მხიარულების სმა, ის დაბრუნდა თავისის ნავით სადგომში.

ტანში მოშლილი, როგორც ავით შეოფი, ის დაცა ქვეშაგებში. ისა სწუველიდა თავის წინდაუხედავ კრძნობასა, რომელმაცა ასე მოულოდნელად დააბრძა; სწუველიდა თავის ხვედრს, რომელმაცა ჩააკლო ამ ჯოჯოხეთურს მდგომარეობაში. რამდენიმე წამის შემდგომს, მენავე შემოვიდა, შემოუტანა ერთი ბარათი & უთხრა, რომ ერთმა არაბმა მომიტანა & გოზოვა თქუცნ გადმოქცეთო. არჩევიდა მაშინათვე გამოართო, გახსნა & რა ნახა დაწერილი ქალის ხელით, წაიკითხა. შიკ ეწერა:

«უფალო! გამიგონეთ მეგობრული რჩევა იმ ქალსა, რომელსაცა ეშინიან არ მოაკლდე სიცოცხლესა. სამინელი ეჭვნეულება, მეცთომს მოხვდა-დამალუნარი ხუმრობა... როგორ უნდა ვიცოცხლო, თუ რომ გავამტყუნებ ჩემს თავს, რომ შევიქენი თქუცნი მკვლელი? ჩქარა გაიქეცით სადმე თქუცნ უბედურო... ჩქარა გაიქეცით!

ჩემის მშვიდობიანობისათვის საჭირო არის ჩქარა გაიქცეთ აქედან. გაიქცით ზ არავის უთხრა, — ძრეულ შორს ვენეციითგან, არა თუ ვენეციითგან, თუ იტალიითგან უნდა გაიქცეთ შორსა, რომ გადაჩე ქიკვილი და ლსა ზ მეც მოსვენებით ვიყო; გაიქცით ღუთის გული სათვს ჩქარა ზ მე ვილოცავ თქვენსთვის. გაიქცით ზ ნუ ერწმუნებით ნურავის, რაც უნდა ვითხრან.»

უკანასკნელი სიტყვები წაშლილი იყო. ვისგან იყო ეს დარღვებითი ზ ნაზი წინათცნობა? გულს მოსულის ქალისგანა? იმისგან მხოლოდ წარმოსდგებოდა დამუქარება ზ არა მოკვლა; ამას გარდა ის ხელი არ იყო, რომლის ხელითაც დაწერილი იყო მიწვევის ბარათი, ბაღში რომ შეუტანა. არა, ეს იმისგან მოწერილი არ იყო. სწორეთ, ეს იმისგან იყო მოწერილი, რომელიცა ამას უუვარდა; იმას ეძინოდა არ მოკვლათ არნგეიმი, რომელიცა სჩანს უუვარს ზ ამის გულისათვის უნდა გაიქცეს ვენეციითგან, სადაცა ისა დგას ზ სადაცა დატკებება სიცოცხლითა; მაგრამ რისათვის უნდა დაანუბოს თავი იმ სატრფოს, რომელიცა ცილის წამებთ გაჯავრებულის ქალისგან, უნდა წასდეს! რას ნიშნავს ეს სიტყვები: დამალუპავი შეურა».

ამ ფიქრებში რომ იყო, შემოვიდა ამისი მცნობი

მღვდელი. ისე არეული იყო აზრები, რომ მღვდელი შეერთა.

— რა ანბავია, რა მოხვდა? რაზედ შეძლილხარ ავრე? ჰკითხა მღვდელმა.

აზრები ცდილობდა სჩვენებოდა დამშვიდებულის სახითა და მოიგონა, რომ მოსვლოდა წიგნი თავის ნათესავებისაგან, შესაწუსარის ანბავითა. მაგრამ მღვდელს ავრე აღვილათ ვერ მოატყუებდა.

— გამიტყდით, დაუმატა მღვდელმა; იქნება თქვენს ნთჳს სასარკებლო ვიყო და გამოგადგე. მე ვიცი წასრული ღამე სადაც გაატარეთ; ვნახე თქვენნი გზის არევა. აი, სადამდინ მიგაღწევა თქვენმა გრძნობამ; ახლა დიდი ფიხლო კლდის წვერზედა დგახარ; ჰგუახვდ მოდით ამ ჩემის სიტყვებითა.

— იქნება ის მასკიანი თქვენს იუჯით ბალში რომ შეგაუნეთ და გითხარით, არ გაბედო და არ შეეხოვო? ჰკითხა აზრები.

— სწორეთ მე ვიუჯვი; მაგრამ მერე ბევრი ცემე, რომ მომეუჯანე ვენეციაში და ვერ გიბოვნე. რა ანბავი მოგიხვდა ახლა, რომ კრეული ხარ.

— დიახ, საძინელი ანბავი შეემძთხვა. მოუგო აზრები. იქნება თქვენს იცნობდეთ ვინც შემძთხვია

ეს ანბავი ზ მითხარით.

— იქნება გითხრას! მაგრამ მითხარითაჲ, რა შეგე-
მთხვავთ ზ რამ გაიარა თქვენში, ამისათვის რომ მე
მინდა გულახდით გელაზარაჲ; მე მსურს იყენეთ მხია-
სულად ზ არა მოწყენით.

— მაგრამ გელახედ უბედურნი კაცი კი ვარ ქმსეა-
ნახედ.

არსებობს ყოველივე უანბო, ვარდა იმისა, რომ
მოუვიდა ეს უკანასკნელი წიგნი. მღვდელი უურადღე-
ბით უურს უგდებდა.

— კვ უნდა მოაწერათ იმას, რომ მონყრსებით ვერ
მოგიყვანია სჯამე, მაუგო მღვდელმა. როგორ ვერ მე-
ნიმნე, რომ იმ ბაღის დედოფალი იყო ჩაცმული მე-
სსავეთ ბერძნულად? ნუ თუ ვერ მინკდით, რომ კესე-
მინენ ზ უნდოდათ თრთვე ქალები, ერთ ზ იმავე ქა-
ლად მოგეყენებოდა.

— როგორ? შეჭვირს არსებობს, რამელმაცა შეიტე-
ვა დაჭეშმარიტებით სიმატლვე, მამ იანნი თრნი
სხვა ზ სხვა ზარნი იყენენ? ტანისამოსიც განკებ ამო-
ერჩია ის, რაც მე მეყვა? რა იცოდნენ იმათ წინათ
რომ მე რამლის ტანისამოსით ვიქნებოდი.

— რაკი ხურდათ, როგორ ვერ შეიტყობდნენ! ასედა

მითხარით მე, რატომ შეცდომით არ ისარგებლეთ? რათ უთხარით, მასკა რომ აიხად, რომ სხუა მიუვარსო. ასე რომ არ გექმნა, მაძინ საქმე კარგად წავიდოდა.

— მამ სხვაფერივ როგორ შექმნა. წარმოდსთქვა არს-გეიმა, როგორ შევექმნილიყავო ორგული იძისი, ვინცა სესოფრებს ჩემს გულში.

— მეტი გზა არ იყო, თუ გსურდა ამ მდგომარეობას გადაზრენილიყავი! უთხრა მღვდელმა, ჩ მს გულში ცხოვრებსო, რომ ანბომ შერწმუნე მაც მდგომარეობაში რომ არ მენახე ბევრს გავიცინებდი! ნემეცები სულ სხუა ხალხნი უოფილსართ... რით იცი, რომ იმ შენის სიუვარულის საგანს, თქუწნი ერთგულება უნდა? მაც თქუწნის ერთგულებით სიკეოეკი არ მიუტანეთ თქუწნს სიუვარულის საგანს ჭ იმას აუჩინე შეუზაცქმნილი მტერი, რომელსაცა, რომ მოხერხებით მოგცეულიყავი, შექმლო მოეუვანა თქუწნი ნამდვილი სიუვარელი, თქუწნი არ იცნობი ჩუწნს იკალანებსა. ამას იქათ თქუწნი აქ ცხოვრება არ შეიძლება; ახლა მკითრი ხან-ჯალი მსათ არის თქუწნი სსსიკვდილოთ. იქნება უფრო სამინელი რამ მოგელოდეს აქა, თუ რომ მთავრობას-თან დაგაბუნდეს, როგორც ხაიდუმლო ჭ საქმე კა-

ცი, აქ ქალებს ბევრი ცილის წამება შეუძლიანთ, ოღონდვი გადაუსადონ იმ კაცს, ვინც შეურაცხება მი-
აყენა.

— ვითომც ატრე ფიქრობთ.

— მე არახა ფიქრობ. მე მხოლოდ ამას გეუბნე-
ბი, ძრიელ კეთილგონიერობა იქნება, რომ დღესვე
მოშორდეთ აქაურობასა. საითკენაც წასვალთ, მე არ
მინდა შევიტეო, რომ ღალატი არ შემომწამო. არავის
უნახვივარ, როდესაც ახლა აქ შემოვდიოდი. მიგანდობ
დღეითგან თქუწნს ბედსა... რა ესა სოქუა, მაძინვე
კავიდა.

არნკეიმა შესედა მიმავალსა სიძულილით. ძღვდე-
ლმა წმინდის გულით ურჩივა, მაგრამ არნკეიმს ჯავრი
მოუვიდა. მრავალჯერ გადაიკითხა ქალისაგან მოწერი-
ლი წიგნი, რომელსაცა ჭკოცნიდა მრავალჯერაც. ას-
ლა მიხვდა როგორც იყო საქმე დ თავის წინდაუხე-
დაობით რაც მოახდინა. მაგრამ ბევრის ფიქრით რა
იქნებოდა, უნდა ბოლო მიეღო როგორმე თავის მდგო-
მარეობისათვის. კოსტანცია ითხოვდა უეჭველად,
რომ გაქცეულიყო; ამისავე ურჩევდა ძღვდელი, რომე-
ლმაცა საქმე კარგად იცოდა. ეს იყო ძნელი, რომ
გაქცეულიყო, სიტყვლე უნდა ჩანწარებოდა; იმას უნდა

ეტარებინა სამუდამოდ გულში ის საწამლავი, რომელიცა გამოუღრღნიდა გულსა. იმას ეგონა, უკეთესი იქნებოდა, ეოფილიყო საძიძვროებაში, თავის საყვარელის ახლოს. ამ ფიქრში რომ იყო, შეძოვიდა შენავე და შემოუტანა მეორე წიგნი, დაწერილი ქალისავე ხელითა «თუ რომ მიუტყვევებთ იმ ქალსა, რომელსაცა ეგონეთ თავისი ორგული და რომელსაცა ვერ შეუძლიან შეაყენოს თავისი გულის დეღვა, ამ სადამოხედ მოდი იმ ალაკს, რომელსაცა ჰქვიან ლიდო. იქიქნება თქვენნი გამომცილებელი. წარსულს ჩემ მტანჯველს დამეძი, გავატარე მრთელი ის დამე ლოცვით. თუ მომიტყვევებთ, ეგ დამიბრუნებს გულის სიმძვიდესა. შენანებს და მეგობრობა მოგელის შენ აქა.» არჩევიმი ჯერ ვერ ბედავდა. იმას შეეძლო განთავისუფლებულიყო მღვდლის სიტყვებით იმ საბრთხესაგან, რომელიცა იმას მოელოდა. უმცნობი ქალი სილამაზით არ დაუბრდებოდა იმას, ვინც უუვარდა არჩევიმსა; ბევრი ინატრებდა იმ ქალისაგან სიუვარულსა. არჩევიმი რომ მისულიყო და შემთხვევით ენახა ის, იქნება როგორმე გავსწორებინა საქმე. მაგრამ ეს რომ ორგულება იქნებოდა? ავი იწერებოდა, მეორე წიგნში, არავის დაუჯერო, ჩქარა გაიქცეო. აქ, მეტი გზა აღარ იყო, უცებ ფიქრები გა-

დაიუარა, & გადასწევიტა წასვლა ვენეციითგან, — მსახურმა ჩააღაგა ვეელაფერი & რამდენიმე საათის შემდგომს რა გავიდნენ ქალაქითგან, ერთგული ცხენები მიაქროლებდნენ მავსტროს მხრისაკენ.

რავი მოძორდნენ ვენეციის ქალაქსა; მაშინვე არსკვიძის გული მოსწედა; თათქოს ციცხლის ნაკვეთხალი გულში ჩავარდნოდა & გულს სწავდა. იქას აღარც თავისი თავი აკონღებოდა & არცა სხუა ვინმე, გარდა იმისა, ვინც ქეჩხნიდა იმის მრთულს არსებასა.

ამ მდგომარეობაში იყო, რომ განვლო ზადეს ქალაქი & შევიდა მილანის ქალაქს, სადაცა იმისმა ერთგუმა მსახურმა ფრანცმა, რა ნახა ბატონის ამ კვარი ცუდ-მდგომარეობა, მოიუყანა ჭეჭიმი. ჭეჭიმი რომ მოვიდა, ნახა რომ ძაჲელა სახადა შესდგომოდა, მართლადაც არსგვიძი ისე მწუხარე იყო გზასედა, რომ გაცოვდა, თუ გაცხელებდა ეს თავის თავს არ დასდევდა & ამასათუხ სათღვიჯამი დაემართა. ფრანცი ყოველს დონისძიებისა ხმარობდა, რომ ბატონისათუხ ეძველა რამე, ღამე თვალით ხუჭი არა ჭეჩხნდა, & თუთუელს იმის ხუნიქას ვერს უგდებდა განაბებით. ბოლოს არსგვიძი გამოუჩინებდა, წამოჯდა & ელვარების თვალებით რა შესედა თავის მსახურს, სთქეა. მსევა ვიდუვა ვნახავ?

იმისი სიუჟარული სიკუდილამდინ თანა მსდევს.» ეს სთქუა ზ უკონებოთ მიედო ისევე, მაგრამ სიკუდილით მანც არა უშაგდარა, ჭაქიმის სიტყვებით, ის იყო მიშვებული მიღად ამისთვის, რომ რჩებოდა. მართლადაც, ერთი დღე ზ ღამე კარგად რომ ეძინა, გამოიღვიძა თუ არა, სრულებით კარგად იყო ისა.

— დღესანს მეძინა? ჭკითხა განარებულს ფრანცსა. მღვდელი მიძელის მე, ჩქარა ჩამაცვი ტანთა.

იმას უნდოდა ქვეშაგებითგან ადგომა, მაგრამ მსახურმა არ გაუძო.

მადლობა ღმერთსა ბატონო, რომ ეგრე ტკბილად გეძინა, უთხრა ფრანცმა, მაგრამ ჯერ კიდევ სუსტი ხარ, ქვეშაგებითგან ჯერ ვერ ადგებით; ამას კარდა, ჩუტნ სომ ვენეციაში აღარა ვართ.

— როგორ თუ არა?

— ჩუტნ ახლა მილანში ვართ ბატონო.

— ჭო, ჭო, მართალია, მილანში ვართ; მოძეშეულე წამოვდგე.

ფრანცმა სოსოვა არ ამდგარიყო ქვეშაგებითგან ჭაქიმის მოსვლამდინაც არი, რომელიცა ჩქარა უნდა მოსულიყო, ავანტიურა თანახმა შეიქმნა ჭაქიმე რომ მივიდა ზ მაჯა გაუსინჯა, შეატყო რომ სიცხე გამოიწე-

ლებოდა, მხოლოდ რბილენივე დღე შინ მოსვენებით
უნდა ეოფილიყო, რომ სრულებით ძორჩენილიყო. რო-
დესაც ანგეიმი კონებასედ მოვიდა, არ იცოდა ეს
ძორჩენა სასიხარულოდ მიეღო, თუ სამწუხაროდ. ჭა-
ქიმი ეუბნებოდა ფრანცსა, ცდილიყო ზე დრო ისე გა-
ერთვებინებინა, რომ არაფერსედ არ ეფიქრნა. როდეს-
საც ანგეიმი ავან იყო ზე სიცხეში რაღაცაეხსაცა ბო-
დავდა, მძინ ფრანცი მიხვდა, თავის ბატონს რაღაცა
გადახვდოდა თავსედ, კონტარინის ბელში, ზე ბეჯათად
დარწმუნდა რომ ვენეციითგან გამოქცევის მიხეხიც ის
იყო; მაგრამ ამას საიდუმლოთ ინახავდა ზე მხოლოდ
ცდ ლობდა თავის ბატონისათუ ვენეცია აღარ მოგონები-
ნა; ერთ დღეს საღამოსხნსედ ფრანცმა ფანჯრითგან დაინახა,
ერთი ემაწვილი კაცი მსატვარი, რომელსაცა ანგეიმი
ძრიელ კარვად იცნობდა ვენეციაში, ეს დიდად იამა,
რადგან იფიქრა ბატონს იამებო, გამოვარდა კარეთ,
გამოუდგა ამ მსატვარსა, ზე რა მოეწია, შემოიფანა
შინა.

შენცანი, — ასე ერქვა მსატვარსა, — შირ ზე შირ
ვენეციითგან მისულიყო, ზე დიდად იამა ანგეიმისხა-
ხვა, რომელიცა უცაბ ვენეციითგან სადღაცა გაქრა.
ანგეიმა სხუა ზე სხუა ცრუ მიხეხები უთხრა. მანცა

ნიმ უანბო, თუ ხალხი ვენეციაში როგორ ეყვანებდა
 & რას აჭირებდნენ არნგეიმის უცვებ ჩაუღაპასუედ; კონ-
 ტარინის ბაღის მეორე დღეს დიდი ღაპარაკი ქონდა
 უქელას, მასკიან ბერძნულად ჩაცმულ ქალზედ & ახალ-
 გასდა მასკიან ბერძენზედ, დიდი ჭორები იყო & მა-
 შინ ახაჟდნენ, როდესაც უფალი კონტარინი რომის
 ქალაქითგან დაბრუნდა შინ; სენატმა დიდის პატივით მი-
 იღო, რად, ანც სახელმწიფო საქმეზედ იყო წასული.

სამინელმა ყრუანტელმა დაუარა არნგეიმს ძარღვე-
 ბში, ისა ფიქრობდა რომ ეს ეყვანა & ჭორი კონტარინს
 ეჭვში ჩაადგებდა; აქ მოაკონდა & მიქარება იმ მა-
 სკიან ქალსაცა; მოაკონდა მღვდლის ღაპარაკიცა. ის გა-
 ნაღობდა შიშისაგან, რომ კონტარინი ერთს უბედურე-
 ბას არ მასცემოდა. მანცონი ჭკვირობდა, რომ ნახა
 უცვებ არნგეიმი გაუკითხდა, მაგრამ არნგეიმი ამის მიაწყ-
 რდა თავის ავთმოფობასა, ძრეულ უნდოდა იმას შე-
 ტყო კონტარინის სახლის ანბავი! მანცონიმ ვერა უთ-
 ხრა რა ამის მეტი, რომ კონტარინი თავისის მშენიე-
 რის ცოლით წავიდა ერთს თავის შორს მამულშიო.
 მღვდლის ანბავი კი სრულეობით არა იცოდარა, ამისა-
 თვის რომ რაც არნგეიმი წამოხუციო, მას აქყო
 იმას აღარ ენახა:

აწნეემს წარმოუსდგება ეოველთჳს თვალთ წინ მშვენიერი სახე კოსტანციასი; ის იყო კარგი, მხატვარი, მოიღო სწილის ძვალი ღ დასაგა იმისი სურათი ბერძნულის ტანისამოსით. ის დაბეჯითებული იყო, რომ კიდევ ნახავდა იმას; მოისმენდა იმის მშვენიერს სმასა. გასაფხული უნდოდა განეტარებინა მილანში.

როდესაც დადგა გასაფხული, ჩინებული ლამაზარდის ძინდვრები იმოსნენ მწვანითა ღ ზედ გაიბალნენ ურიცხვნი ვვაგილები; ერთ დღეს, აწნეემის სიმართელის თვალ-უურ მღვენელი ჭაქიმი მოვარდა ღ უთხრა: «მე მოველ თქუწნთან ერთის საქმისათჳს. ერთი იტალიანელი არხიტექტორი მოსულა, ის გავიცანი იმ შემთხვევით, რომ ცოტათი შეუძლოთ იყო ღ მიმიწვიეს; ის განკებ მოსულა, რომ დასინჯოს მილანის დიდროანი შენობაები, რომელიც უკეთესი იყოს იმისი მსგავსი სასახლე უნდა აუშენოს თავადს ვიჯის. თქუწნ მოგაკონდით ამ შემთხვევაში. იმას ჩინებული ეკიზაჟი აქვს ღ გირჩევ გულის გასართავად გაჭყვე იმას ღ იმგზავრო; მერე ჭაერის გამოცვლად დიდად გიამება; ამას გარდა ის არხიტექტორი მხიარულის ხასიეთისა არის, მოლანზარაკე, იმისთანა კაცია ერთის სიტყვით, რომელიც თქუწნ კესიამოვნებათ. ძრეულა სურს, ამხანაგად

გაუხდეთ მკსაფრობაში, რადგანც თქუწნც კარგათ გეს-
მით ღ იცით არსიტეკტურა.

— მერე ის მე მიცნობს? ჭკითხა არნგეიმა, რო-
მელსაცა სიუჟარულის ჟინი მოუვიდა არსიტეკტორო-
ბისა. რა ჭქიან სასეღათა?

— იმას უნახვიხარ, როგორც მიაძბო წმინდა
მარკოსის მეიდანსე, გოსტინიცაში. მიუგო ჭქეიძმა;
იქისი სასეღია ძარინო. ის ახლა მოვიდა რომითგან.

არნგეიმა გაჭირვებით მოიგონა ეს სასეღი,
მაგრამ მინც დაუოანხმდა ჭქეიძის დარეგებნაღ სთხო-
ვა მოეუჟანა ამასთან გასაცნობად. იმავე საღამოსედ
ჭქეიმა მოიუჟანა მარინო, კაცი ორმოცის წლისა, მა-
ძალაღ-მაღალი, გამხდარის სახისა, გრძელის ცხვირის
მექონე, მაცდურის თვალებიანი, — ერთის სიტყვით, არ
იყო კარგი სასახლობის კაცი. მოვიდა თუ არა, მაშინ-
ვე მოჭევა ხუმრობასა, რომელიცა დროს გასართავად
ს ჭირო იყო არნგეიძისათჳს, რომელიცა შეატეო მა-
შინათვე, რომ კარგად ესმოდა არსიტეკტურა ღ მხატ-
ვრობა. მარინო სთხოვდა გაჭეოლოდა საკუთარ იძის
ხარჯსედ, ეს ითაკილა არნგეიმა, ღ ბოლოს გადაწ-
ვიტეს სასახეფრო ხარჯით წასულიუენენ. რადგანც
მარინოს ერთი მოსამსახურე ჭეუანდა, ამისათჳს არნ-

გვიძნის საჭიროთ არ დაინახა თავისი მსახურის თან წაუყვანა. ის გაისტუმრა ნეაპოლში, სადაცა უნდა მოლოდებოდა ბატონის დაბრუნებასა. ფრანცს ბატონის გამოძრება არაფრად იაძა, მაგრამ რას გააწეობდა.

მკნაწრობის დროს ცა დაუსვდათ მიწმენდილი, გზახედ, ყოველი მცენარენი, ჭარბის, ლუკის და ფლორენციის ვენახები მდიდრად აღუვავებულები, ემსკავსებოდნენ სამოთხესა. არნგეიმი სინახრბით ჭელაზავდა ამ მაცოცხლებელს ჭაერსა, როგორც მშიერი ემაწვილი, ჭელაზავს დედის რძესა. ლოუბსედ შეემჩნია სიწითლე, ხან და ხან თითონაც დაუწეობდა ხუმრობასა თავის ამხანაგსა, რომელიცა ექცეოდა არნგეიმს დიდის სიბრთხილითა და ცდილობდა ყოველის მხრე გზახედ კმაყოფილი ყოფილიყო. ეს არნიტეკტორი, სადაც ქალაქში შევიდოდა, არც ერთს შენობას არ უძეებდა რომ უურადლებით არ გაეხსრიკა; ყველგან მიიღებდნენ დიდის ზატრვისცემითა ორივეს; რასაც დირს შესანიძნისა ნახავდნენ სატავდნენ და ზორტუელებს ივსებდნენ ქალაღლებითა.

როდესაც იმათ მიადწივეს ანკოფის ქალაქს, საიდანაცა სჩანდა დაღმატის კიდეები თავისის კუნძულებით, მარინომ სთხოვა, ჩამომსდარიფნენ კემში გასუ-

ლიუენენ მთების სანახავათ, სადაცა გაეკონა იყო დი-
დი ზე ჩინებული სასახლე ვიდასაც მებატონისა; იმ
სასახლეში ერთხელა სცხოვრებდა იმჟერატორი დიოკ-
ლიტიანე, რომელსაც მეფობის გვირგვინი დაუტევა ზე
გამოიქვაო. არსგვიძი ცნობის მოუვარეობამ გაუტაცა
ზე თანახმა შეიქნა. მარინომ ესეც დაუმატა, ვისიც ხე-
ლში არის ახლა ის სასახლე, იმასაც ვიცნობო.

ისინი ჩასხდნენ გემში ზე მშვიდობიანათ გავიდნენ
იქაურობა წარმოადგენდა სულ სხუა გვარ მდგომარე-
ობასა, ხენი იუენენ სულ სხუა გვარი, მთებში დაჭევა-
ნდათ მწვემსებს ურიცხვი საქონელი, ერთის სიტყვით
ვეელა აქ წარმოადგენდა ველურსა; თჯთან მცხოვრებნიც,
დაღვრემილნი იუენენ, თუმც ლიმონის ხეებით, აწელ-
ცინებით, ვაზით გავესებული იყო იქაურობა ზე მშვენი-
ერი სურნელება ტრიალებდა ოთხივე კუთხივ, საითკე-
ნაც კი მიიხედავდა კაცი.

ერთის მხის გვერდხედ იდგა დიდებული სასახლე-
საიდანაცა სწანდა მრთელი იქაური გარემოება; იმათ
აღარ დაჭევეს ხანი, დაიჭირეს ცხენები, შესხდნენ ზე
გაეპართნენ იმ სასახლას სანახავათა, რომლის ალაგს
ერქვა სპოლატორია.

რა გაიარეს დიდებული დიოკლიტიანეს პალატე

ბი, რომლის ნახვა გადასდეს ამ ჩუქნმა მოგზაურებმა შემდგომისათვის, იმათ დანახვას იქაური მამულების მებატონის სასახლე, ის იყო შექურთებული სანახაობისა. მზე ის-ის იყო ჩადიოდა დასავლეთისკენ. იმათ შევლეს დიდი ალაყაფის კარები, სადაც ამათი ცხენის ცხენების ფეხების ხმა მძიმედ გამოცემდა. არნგეიმი უნებლივთ შეკანკალდა მრთელის თავისის სხეულითა, იმან ეს მიაწერა უცებ ამ საშინელების, მიჟურლოებულ ზ განბირებულ ალაგის ნახვასა. ამისი ამხანაგი თანა მოგზაური, რომელიცა იქ მისლამდინ იყო მხიარული ზ მოხუძარა, ახლა უცებ შეიქმნა დაზბიხილი, სახეც ზ მიმოხვრაც მიიღო დიდკაცობისა.

ესოში დადიოდნენ მოსამსახურები. შეიარაღებულები ზ შექურთებულის სახითა. მარინამ დანახა ერთი მცნობი მოსამსახურეთაგანი; ჰკითხა, შინა ბძანლებოდნენ სახლის ჰატრონები, თუ არა? ამასთანავე ბძანების ხმით უთხრა, ეცნობებენა ამათი მოსვლა. მოსამსახურე რა მობრუნდა, შეიწვია შინა, თავიანთ სამკვავროს ტანისამოსებით; ცხენები ჩამოაჩთვეს. ზე მოთ ავლეს მარმარლოს კიბე, შიგნითგან გამოისძოდა შეიარაღებული მოსამსახურეების ფეხის ხმა. არნგეიმი შემინდა. იმან დაიწყო სუძრობა თავის შიშვად

ზ მიუბრუნდა თავის ამხანაგსა, მაგრამ ეს ამხანაგი
 დიდგულად მიუძღოდა ზ უურიც არ ათხოვა. მსახურს
 შეჭყვანდა, ურიცხვ ცარიელ ოთახებში, რომელნიცა
 დართულნი იყვნენ ძველის დროს მებილებითა. ბოლოს
 მიაღწივეს რა უკანასკნელ ოთახის კარებსა, იქიდან
 გამოდიოდა ლაპარაკის ხმა. კარები გაიღო ზ არნგე-
 იმა დაინახა ოთახში რამდენიმე კაცი ზ ქალი. უცებ
 ამ ქალებითგან, ერთმა ქალის ხმამ შეჭყვირა: »ჰო დე-
 რთო, ამას რას ვხედავ, არნგეიმი!« ამისი თქმა იყო ზ
 ის ქალი დაეცა გულშეწუსებული ზოლზედ; მეორე ქა-
 ლმა, გაიხარხარა. არნგეიმი მივარდა ზოლზედ გულ-
 შეწუსებულ ქალსა: »კოსტანცია! კოსტანცია! შენ აქა
 ხარ?« შეჭყვირა არნგეიმა. ამ დროს, დაბრიალებულს
 თვალგებით, ამხარტავენებით წარმოდგა სმელ-სმელი კა-
 ცი, ზ შეუძახა: »კოსტანციაც აქ არის ზ ანდრია
 კონტარინიცა« შენ შეარცხვინე ამათი სახელი? შენის-
 თანა უმხგავსოს, მოკვლა შენის. გაიყვანეო ახლავე
 აქედან.

არნგეიმს შემოესვივნენ შეიარაღებული კაცები. ის
 ეკებდა თვალთ მარინოსა, მაგრამ ის კიდევ დაიმა-
 ლა.

— ბატონო! უთხრა არნგეიმა; სასიხლარმა ორ-

გულებამ მომცა თქვენს ხელსა, ისარგებლეთ ამითი, როგორცა კსურდეთ, მაგრამ შეიბრალეთ თქვენნი ცოლი. გეფიცები ღმერთს, ეკ უმანკოა; ეკ ჩემსედ მეტად უმანკოა.

— გაიუვანეთ ახოავე აქედანა! კანიმეორა კონტარინი. რა საქმე გაქვს ჩემ ცოლთანა, სასწინდარო ჭიავ!

— ავასაკებო შეჭვირია არნეემა, რა გული გაუანხსლდა.

ერთს იქ მოოფ მსახურს, ამოართო ქარქაშითგან ხანჯალი ზ მივარდა კონტარინის, მაგრამ მოსამსახურებმა სტაცეს ხელი ზ გაიუვანეს. იმან არ იცოდა, თუ საითგენ მიჭვიანდათ ამ გვარმა მოულოდნელმა უბედურებამ ისე ჭკუითგან შემალა, რომ აღარაფერი ახსოვდა. როდესაც გრძობაში მოვიდა, მაშინ ნახა, რომ ეგდო აგურ-დაგებულ იატაკზედ, მთელი ტანის ძელები სტეიოდნენ, როგორც ნაცემსა. სუსტი ლამპის შუქი უნათებდა იმასა, რომლის ზირ ზ ზირ კედელზედ დასვენებული იყო ჯვარცმის სატი. ცნობის მოუვარეობამ მიიუვანა არნეემა იქ, ზ რომ ჩააგდეს სატუსადოში, ნახა ახდილი კუბო რომლის კვერდზედ იყო საფლავი, ღრმად გათხრილი. »სიხმარი ხომ არ არის

ესაო ჭ ზეძი გრძნობა მე სომ არ მატყუებსო?» ფიქრობდა ის. მაგრამ ეს ანბავი ნამდვილი იყო ბოლოს მინვდა, რომ ის იჯდა საკანში; ტანში ქრუანტელმა დაუარა. იმას უურძი კიდევ კოსტანციას ხმა შემოესმოდა; ისა ხედავდა თითქმის ისევე ზოლხედ გადაშლარტული იყო კოსტანცია!... მერე ვინ იყო მიხესი? მეო, ფიქრობდა არნეკიმი მწუხარებით. ამ ტანჯვაში, უცებ გაათეთრდა, ეცა ფანჯრებს, კარებებს, კედლებს, რომ ეგები გამოვარდნილიყო ჭ ეშველა როგორმე კოსტანციასათვის, მაგრამ ეს სდა იყო ამაო; რომ ვეღარა გააწყო რა, დაეცა იატაკზედ, ჯვარცმის წინ მუხლ გადარეკილი. «შენ, რომელმაცა თავს იდევი ჭ ჯვარს ეცვი ჩუწნის ცოდვისათვის.» ლოცულობდა ის ხელგაჭურბით. «ნუ დაღუზავ უცოდველსა, ზემის ცოდვისათვის! დაე მრთელი სიკვდილის საშინელება დამეცეს მე მარტო, მომეც ნუგეში, რომ ცოცხალია ის ჭ დაუფედრებლივ მივეცემი იმ სასჯელსა, რომელსაცა დამიწესებს შენი მართალი რისხვა.»

უცებ, ამ ლოცვის დროს, თავს წამოადგა ბერი; თვითრად დათოვლილი გრძელი წვერი სარტულამდინ დასცემდნენ. რა მედიდურად შესედა არნეკიმს, წარ-

მოსტქვა: მოემზადე! არნგეიმი შიშისგან შესტა; ბოლოს ჭკუა მოიკრიფა ღ უპასუსა:

— შენ ხომ მხედავ ჰატოსანო მამაო, ვისაცა მიუმართავ ახლა. შენი მოსულა, მაიმედებს მე. შენ მოხველ, მაცნობო, ჩემი სიკუდილის მოახლოება. ღირსი ვარ სიკვდილით დასჯისა იმისათვის, რომლის სახლის წარმოთქმას ვერ ვბედავ. მაგრამ ის?... ახ, მითხარი მამაო!... ის?..

— უბედურო, უთხრა მოხუცებულმა ბერმა კანკალის ხმით, ნუღარ გაახსენებ მსოფლიურს გულისთქმასა ამ უპირველეს შენის სიცოცხლის დროსა,—იფიქრე, რომ შენი ამ ქვეყნად სიცოცხლე, დღეს უკანასკნელია.

— ჩემს გულში, ჰატოსანო მამაო, დაუმატა არნგეიმა,—სიუწარული არ არის გულის-თქმა, ის ამ ქვეყნიერი არ არის; ეგ სხუა არა არის, მხოლოდ შენათების მეტი. მაგრამ მტანჯველი კია, ამ ქვეყნიერ სიუვარულხედ მეტად, ამისათვის რომ ამასა სტანჯავს იმისი ხვედრი, რომელიცა ჩავაგდე უბედურებაში, ჩემის გრძნობის მიხედვით. თუ შენს გულში, მცირედცარი კაცთ-მოუვარეობა მოიხოვება, მითხარი ღუთის გულისათვის, ცოცხალია ის თუ არა?

— ცოცხალია.

— ვმადლობ ყოვლად შემძლებელსა! იცოცხლებს კიდევაცა?

— იცოცხლებს იმ ჰირობით, თუ შენ მოიკვლები.

— ვაკურთხებ ჩემ სიკუჭდილს რაკი აგრე ყოფილა! სიხარულით შესძახა არნგეიმა! გმადლობ მამაო მაცნობის მოცემისათვის. დაესხენი კონტარინიმ მომაკვლევინოს, როგორც ცოლქმარის შერიგების მსხვერპლი; დაესხენი იფიქროს, რომ მე იმას შეურაცხება მივაყენე მაშინ, როდესაც იმან ურცხვად მომიტყუა აქა...

— არ შემიძლიან, სთქუა მოხუცმა ბერმა, რაკულის სიღრმით ამოიოსრა, არ შემიძლიან ვაქო შენი უკუნური სიუხარული, ზ უფრო მეტად არ შემიძლიან ვაქო ის ამ ქვეყნიერი ამხარტაფნება, რომელიცა გადაგხედია შენ. ასეთი მძიმე ტვირთი ჯერ არ გადამხედია, რაც ტვირთი დამდეს ახლა მე. გათეთრებულსა თავსა ჩემსა დაეიხრი ყოვლად შემძლებელის წინაშე, თუმიცა მიუწოდოელია ჩემთვის ზ შენცა სულიერო შვილო, მოიხარე თავი, მოემზადე ზ ყოველივე შენი დანაშაული შეინანიე.

— მხათა ვარ მამაო. არცა სიცოცხლისაგან ზ არცა კაცთაგან მე აღარას გამოველი. ჩემს თავს მიუანდობობრავალ მოწ-

უაღესა ღმერთსა. მარადით მხოლოდ მიბრძანეთ მამაო.
თუ რომლის სიკუდილით უნდა მოვიკლა მე?

— ის ქალი, რომლის წინ დანაშაული გაქვს,
მოგიტანს სასმელს საწამლავსა. ამითი მხოლოდ შეიძ-
ლება იმ ქალმა დაიხსნას თავისი თავი სიკუდილისაგა-
დ გაიბანოს ჰატიოსნება.

— მაშ იმის ხელით უნდა მივიღო სიკუდილი?
სინაზრულით წამოიძახა არნგეიმა. მაშ ჩემი თვალები,
რომელნიცა უნდა დაიხუჭნენ სამუდამოდ, კიდევ ნახსა-
მენ იმასა?

— უბედურო! სიტუვა გააწვეუნა ბერმა,—
თუ სიკუდილის მოახლოების სამინელებასაც არ შეუ-
ლიან გააქროს აღკვნებულა შენი გულის ცეცხლი?
შენ იმითი სიამოვნებ რომ, შენი სიუვარულის საგანი-
საგან მიიღებ სიკუდილსა დ იმასკი არა ფიქრობ, თუ
როგორ სატანჯველშია ის უბედური ქალი, რომელსაცა
შენის სიკუდილით მხოლოდ შეუძლიან განიწმინდოს
შენგან მიუყნებული უპატოურება, თავის ქმრის დ ნა-
თესავეების წინ.

— ჩემის გულის ახლოს, კოსტანციას გულის
ცემა ისმოდა. სთქვა არნგეიმა; მაშ იმისავე ხელით
მივიღებ სიკუდილსა! ის სასმელი ჩემთვის მწარე არ

იქნება. თუ აღარ ვიცოცხლებ იმისათვის, მამ ამითი მაინც გაჟინარებ, რომ ვკვდები იმისათვის, დიდის სისარულით ვაძლევ მსხვერპლად ჩემს თავსა.

— ეკ სიცოცხლე სჯობს ღმერთს მიუტანო მსხვერპლად, რომ მოგიტეოს შენი დანაშაული, უთხრა კეთილმა ბერმა. დიდად მებრალები ვაძლევო კაცო! მითხარი, ხომ არა გაქვს რა სათქმელად? ხომ არა გქვანან ნათესავეები, დედამა, რომელნიცა შესწუსდებიან შენთვის?

— არავინ არა მეავს, წმინდა-მამაო; ჭ თუთან ბობაც ჩემი არის დანაშაული, რომელისცა ტვირთია დამაწვა მე. უნდა გამოგიტყდე ჭ საძინელი საიდუმლოება გითხრა, რომ ერთმა კაცმა მაინცარი იცოდეს, მივანდობ შენ კეთილის გულსა. მე ვარ შვილი ერთის დიდის თავადის შვილის ქალისა ჭ ვარ ნაყოფი უკანონოს სიყვარულისა...

— მრავალ მოწუალეო ღმერთო!.. წამოიძახა ბერმა.

— მამაცა ჭ დედაცა საფლავში არიან, განაკრძო მწუსარებით არჩევიმა, საუკუნოდ ივენენ სასსენებელნი!... მაგრამ თავი დავანებოთ ამას. ერთი კაცილა მეავს ქვეყანასედ, რომლისთვისაც ჩემი სიცოცხლე ძვირ-

ფასია, — ის არის ჩემი მსახური რომელსაცა არ მთქმ, შორების დაბადებითგან, ის ახლა ნეაპოლის ქალაქშია, იქ მიმეღის, გთხოვ დიდის ვედრებით, შეატყობინოთ, რომ ნულარ მომელოდება, ეოველივე ჩემი ქონება იმისათვის მიანდერძნია. ამას დაწერ მოკლეთ პატარა ქალღმრთედ, (იმან ამოიღო ჯაბითგან კარადაში ბ ქალღმ.) თუ აღმითქვამთ, რომ ვადანწყმით იმისა.

— აგრე ჭქმენი ჩემო სულიერო შეილო, ის უჭველად შიიღებს, თუნდა მე თუთან მომიხვედებოდეს წასვლა.

არნკეიმა ლამპის შექსედ დაწერა თავისი ანდერძი, მერე ამოიღო ზორტმანეთიდგან ბარათები, კოსტანციას ზორტრეთი, ჯერ დაჭკოცნა, მერე დახია ბ კადანაზა.

— მე დავსიე კასამტეუნებელი საბუთები, სთქვა არნკეიმა მწუსარების დიმილითა. ახლა გთხოვ წმინდაო მამაო, გაუგზავნეთ ეს ზორტმანიც, რომელშიაც არიან ვექსილები მსავე მსახურსა. იმისი ადრესიც აქა სწერია: მე დამჩნა ნეაპოლში ერთი ზანდუკი, რომელშიაც კარგი საკამო ფული მატქეს, იმას კი უჭველია, მოიტაცებდა ვინცა მიმცა ამ უბედურებასა.

— გუცდები ვეელა შევიტეო შენი ქონებოს შე-

სახები & ვეცდები შევასრულო შენი ანდერძი, უთხრა ბერმა. ახლა, მკონია შეასრულე ამ ჭკეუნად თუ გქონდა რამე სათქმელი, ახლა კი მოუძსადე.

— მაკურთხე მ. მამაო, სთქუა არწკეიმა & დაიხოქა ჯვარცმის წინ.

ბერმა დააღვა თავსედ ხელი, წაუგითხა სინანულის & მიტევების ლოცვა, ბოლოს გრძნობით უთხრა: მრავალ მოწყალე ღმერთმან, მოგიტეოს შენ ყოველივე შენი დანამაული.

არწკეიმს ხელი გაეხვერა ჯვარცმისადმი & გულმხურვალედ ლოცულობდა, როდესაცკათავა, თავიძაღდა აიღო & ნახა რომ ბერი აღარ იყო იქ, ის წამოდგა; უშიძრად უეურებდა ის თავის საფლავსა, «თუთან კოსტანცია დამალეინებს საწამლავსა? მაშ ჩემი ფიქრები აღსრულდებიან» ანობდა ის.

ამ დროს, ერთის კუთხიდგან ფხის სმა შემოკვამა & ჰატარას ხანს უკან უცვებ შემოვიდა თეთრ ხეწარში გახვეული ვილაცა, როდესაც წინ წამოდგა & მოიხსნა ხეწარი, არწკეიმა იცნო & შესძახა:

— ძღვდელო! თქუწნ აქა ხართ! თქუწნც განა მონაწილენი ხართ ჩემს შეპურობაში?

ის ძღვდელი იყო მეკობარი არწკეიმისა, ფლო-

რენციაში მეოფობის დროსა.

— არა, მიუგო მღვდელმა, მე შევიტყუე შენი უბედურება და მაშინვე გამოვეშურე საშველად. ჩემი შემოსავლის გზა მაჩვენეს აქა, შემოველ და ჩქარა წამოხვევი.

ჩემ საშველად მოხვედლი მამა? მადლობელი ვარ მამაო.

არნკეიმს, რომელსაცა მოესურვა ისევე სიცოცხლე, უნდა აეღო ქუდი და გაჭეოლოდა, მაგრამ უცებ შესდგა და ჭკითხა:

— ვინ გამოგკისვანათ აქა? რომ გამოგვეყ, მერე კოსტანცია?

— შენ შენის თავისათვის იფიქრე, უთხრა მოუთმენლივ მღვდელმა, ერთი წამიც კი ძვირფასია, მოხვევი ჩქარა.

ეს უთხრა და რა თითონვე უნდოდა იმის ქედისთვის ხელი წამოეგლო და ძალათ გაეთრია, არნკეიმი ეწინააღმდეგა.

— ფეხსაც არ მოვიცლი აქედან, მინამ არ შეტევით, უთხრა არნკეიმა, ვინ გამოგკისვანა? ვინ გაჩვენა საიდუმლო გზა?

— არ ვიფიქრებდი თუ შენ აგრე სულელი იქნე-

ბოდი! გავაჯობით სოქუა ღვდელმა, რასაკვირველია იმ ქალმა, რომელსაცა უნდა მოგიტყოს შენი დანაშაული, იმ ქალმა, რომელსაცა მიაუენე შეურაცხება ტალღვარში, ბალის დამყსა.

— საძაგელი ჭორი! შესძახა არნკეიმა, კიდევ იმისის ჭორით ბ ცილის წამებით ვიდუჭები. აი, დასუული ქალადები, რომელიცა გაამტყუნებს იმ ურცხვსა თავის ცილის დაწამებისათვის...

— დრო არ არის ახლა მაგასვე ლაპარაკისა, უთხრა ძღვდელმა, დაიხსენი თავი სიკვდილისაგან ბ ჩაწა წამომეფვი.

— მე რე კონტანცია! ის რომ უბედურებას მიეცეს ჩემის გულისათვის? მე რე იმას ურიგდება ქმარი იმ ზირობით, რომ მე მომკლას საწამლაფითა, — რომ გავიქცე, ხომ იმას დასტანჯავენ.

— ეკ მიანდე კანკებასა, ეგები იმასაც ეშველოს.

— აქ, ეგების საუბე არ არის, ჩემი სიცოცხლის გულისათვის, იმას არ მოკლავ; ჩემი სიკვდილით ის იხსენება, მამ აქედან ფეხს არ მოვიცლი.

მღვდელი გაჭკვირდა ბ სოქუა თავისათვის: «სწორეთ ჭეუთვან შემცდარაო.»

— არა, უთხრა არნგეიმა, ეგ დიდი უსვინიდი-
სობა იქნება ჩემის მხრივ.

— სწორეთ ჭკუითგან შეშლილხარ, ჩემო მეგობარო,
განიმეორა მღვდელმა, შენ მავით თავს იღუ-
ხავ, ფეხის სძა ისძის, მოდიან, ახლა კი გვიან
არის...

ეს სთქვა ზე იმავე გზით გაქრა მღვდელი.

მართლადაც, იმ დროს განიზოპირ და პირ, მავათ
შელებილი კედელი ზე მინამ არნგეიმი მიიხედავდა, მი-
ნამ მამხალეებით განათლდა იქაურობა. შემოვიდა კონ-
ტარინი, რომელსაცა შემოჭყვანდა ხელ გაურილი მშვე-
ნიერი კოსტანცია. ამათ მისდევდენ შეიარაღებული
კაცები; ერთს იმათგანს ეჭირა ვერცხლის ზოდნუსდე,
ჯამით სავსე სანამლავი. კოსტანციამ კუბო ზე საფლა-
ვი რომ დანახა, ჟრუანტელმა დაუარა შიშისამ. იმან
შეხედა არნგეიმს ზე სიბრალულის ცრემლები გადმოს-
ცვიდენ თვალეებითგანა. არნგეიმი უუერებდა კოსტან-
ციას ადგხნებულის სიყვარულით სავსე, მერე დაუჩოქა
ზე კანკალის სმით უთხრა:

— მშვიდობის, ანგელოზო, რომელიცა ხვდება
კაცის მკვლელი ძალდატანებით!.... კეთილო კოსტან-
ცია, მანატვიუ უბედურს, რომელიცა დაწყემულ ვარ

შენთა ფერხთა წინაშე, რომე გთხოვო მანატიო ის გულის-თქმა, რომლის მიხედით მიეცემა ამ საშინელს დანაშაულსა. მომიტევე მე, რომელიცა ამოსუნთქვის უკანასკნელს დროსა, ჭფიცავს შენს უმანკოებასა; გამაკონე მიტევების ხმა; როდესაც მომიგონებ, მწარე და მუქარებას და მოგონებას არ მოსწამლოს შენი სიცოცხლე და არცა შენ მამტეუნებდე, რომ განუხომელის სიყვარულით მიფარდი მე, ამ სიყვარულში, რომელსაცა საფლავის ზირსედაც ვაღვიარებ, გამოძეველებდა უმანკოება და ამისთვის არცა საჭიროების შენანებასა, მანატივე და მოძეცი შენის, სულით, დაგილიო სიკვდილი.

კოსტანცია თავ ზარ-დაცემული უკან შესდგა, თვალები აეწო ცრემლებით, თითქმის ჭკითსავდა ქმარსა, ნუ თუ ეს შეუბრალებელი კაცი თხოულობდა უთუოდ ამისთანა საშინელს მსხვერპლსა?

— მიეცი საწამლავი! უბძანა ცოლს კონტარინი გულ-გრილად.

კოსტანციას თვალები უცებ აუღელდნენ და ანთნენ, ცრემლები თვალებსედა შეუდგნენ; ის მიუბრუნდა შეიარაღებულს კაცსა, გამოართვა საწამლავით სავსე ჯამი და უთხრა არნკეიმსა:

— გადმოქცემ ჩემის სულით საწამლავით სავსე

ჯამსა, რადგანაც ცოლქმარიული, საშინელი მოვალეობა უღელსა მსჯობს კისრად, მაგრამ, დასამტკიცებლად ამისა, რომ მიუვარსარ განუსომეღის სიუვარულითა, მე თუთანა ვსვამ შენსედ წინათ.

მინამ კოსტანციას შეიკაუებდენ, ასე გასინჯეთ არსგეიმიც კი მივარდა ბ უნდობა არ ვაგმო, იმან კიდევ შესვა ნახევარ ჯამი ბ დანარჩენი მისცა არსგეიმსა.

— აჲ შენთვისაც საკმაოდ რჩებ, უთხრა კონსტანციამ მწარე ღიმილით. არსგეიმა მაშინვე მოჰკიდა ხელი ბ სულ შესვა რა, დაიძახა: «კოსტანცია».

კონტარინი თითქმის ჭკუითგან გამოსული ამ სახანაობით იდგა ზირვადებული ბ არ იცოდა რა ექნა. ბოლოს გადაეხვია კოსტანციას, უფეროდ კაცებს ეშველათ, მაგრამ ცოლი გამოსხლტა ხელითგან.

— რომ აჭყევი ჭორებსა ბ ცილის წამებასა, შენ მიმასწვევინე იქამდინ, რომ იმისთანა საქმე დამმართე, რომელიცა ქვეანასედ არ მომხდარა. მე ამ წამიდან შენი აღარა ვარ. მე ვეკუთვნი ახლა ამას, რომელთანაც ვიქორწინები საფლავის კარებთან, სიკვდილითა.

უკანასკნელ სიტყვების თქმა იყო ბ მოეხვია მოსაკვდავ არსგეიმსა, რომელსაცა დაჰკოცნა. გულის ცე-

მაც მოემატა ამ დროს, მერე ცოტ-ცოტათი იკლო, ტუჩებმა დაუწვეს გაფითლება, ზ ორივენი ხუთი მინუტის შემდეგ მიუვნენ უსულონი. კონტარინი რა გა-მოვიდა იმ სავანითგან, უბრძანა ეს ორივე მსხვერპლ-ნი იქვე დაემარხათ; მერე ისეთი შესავალი გააკეთებინა, რომ თავის დღეში კაცის ფეხი არ მოხვედროდა.

გრაფინია ათბანი მოლოწინათ შედგა. არნგემის მეგობარი მღვდელი ბერათ ეკურთხა ზ ამ ქვენიერე-ბითგან ხელი აიღო. ერთი მხოლოდ ამჟამტაჟანი კა-ნტარინი დაბრუნდა იმ ცარიელ ვენეციის სასახლეში, სადაცა ერთხელ დედოფლობდა მძეენიერი კონტანცია.

მეგობარს

გუშინ ძმაო ერთ დიდ-კაცთან მიველი,
ზარს ჩამიკვარ, ვსდგევარ, კარებ წინ ველი;
ზამთარია, უინვისაგან ვცანცანებ,
მინამ მოვა მსახური კარს გააღებს,
გამღული ზ გამომღული მიუერებს,
მშივა, სიცოცხლს მათ, ჩემ ფრაკსედ,—უურს უტღებ?
იქამდისინ კარებზედ მალოდნა,
მინამ ცრემლი თვალითგან არ გადმედინა
უინვისაგან,—მაკრამ რა გამეწეობა,
მწუნარებთ გული შიგნით მეწეება.
მეტის ფიქრის ალმა გამომიტაცა,
ვერ გაუძელ ჩემ წვრილშვილის შიმშილსა,
ლუკმის შოვნის ალავს ვთხოვ ზ თუ მომცა,
ემჟელები მამინ თუ რომ ცოლშვილსა.
მოდვა კაცი, მილო კარი ბედისა,
ველს მომადვა ოვხრა მძიმე, სევდისა;
შევიბაგრე, შევევე კრძალვით მსახურსა,
დავსდევ შიშით დიდის ზალის კუნჭულსა,
ვსდგევარ ასე, დიდ-კაცს რა გამოველი,
წელში მოვწედი დიდხანს მოლოდინითა,
ბოლოს გულში იმედმა გამიელვა,
გამოვიდა რა ვნახე სიცოცხლითა:

ჯერ პირველად გაიარე, გამიარე,
 მერმეთ ვნახე ჩემ წინ ღიმილით მოვიდა,
 ისე ტკბილად სიტყვა მომცა, მიამა,
 რომ ცოლშვილის ბედი გადამაფიწვდა.

გამოველი, შინ მოველი სიამით,
 ვუსდდი, მაგრამ, ხანმა გაგლო, წავიდა,
 უფალს დიდ-კაცს, ოდეს ვნახე ამ წამით,
 ვგონებ ჩემი ბედი გადააფიწვდა.

ეჰ, რომელსაც, მუნის სიტყვის გატეხა,
 მიგახნია, როგორც დიდ-კაცს არაფრად;

მიკვირს, ნუ თუ სინიდისი იდუმალი,
 ასე ქვევით, არ გიძღვნის სულს & გულსა.

ჩემო ძმავო, ძმას თუ მხადი მონათა,
 მეც ჩემ წილად დაუსდე ის კანონათა,

ღარბიბი ყარ, ღარბიბულად მოკვდები,
 შენებრ კაცთან, ჩემს დღეში არ მივდგები!

ივ. კერესელიძე.

1874 წ., 18 მარტს.

ქ. ტფილისს.

აი დედაკაცი!

ქალაქს ტფილისსა, მტკუარს გადმა ანუ გამო-
დმა, სცხოვრებს რომელიმე მანდილოსანი 65-ის წესა,
მაღალისა ზ მსხვილის აგებულებისა, ხელები ზ ფე-
ხები ასხია გპირისა, ხმა აქვს დიდი მსგავსი ქუხილისა.

ამ დედაკაცის ქმარმა ჰატოსნებით სამსე შრო-
მის მოუუარეჳ, ააშენა კაი სახლები, დიდის ალერსით
ცდილობდა მოეპოებინა ამა ცოლის სიუფარული, მაგ-
რამ არა გაეწეორა, იგი მუდამ წარბ შეჭმუსხნილი, არა-
თუ უკმაყოფილებას უჩვენებდა, უფროსლა ცდილობდა
ქმრის დამორჩილებასა ერთ გვის საძინელის ხმით
შემოუტია ქმარსა, იმიტომ კი არ შეგირთე შენი ტუ-
ტუცობა მოვიტმინოჳ; ამას იქით სახლის საქმეში
არაში გაერიო, აღაზ იყიდო რა, ფულის გადაძერე-
ლი ხარ, რა უუაჳ იმ დღევანდელი ორასი თუმანი მა-
მეცი აქა. შენ ასეთი სულელი ხარ, კიდევ დაჭკარვამო.

უთხრა ქმარმა, ჩემო სულო, მე ფულის დაქარ-
გველი კი არა, მუდამ მშოვნელი ვარო.

ამასეჳ წამოუხტა, სტაცა ხელი, ესლავ ემ წუ-
თში უნდა ჩამაბარო. ქმარი თუმცა ეცადა, მაგრამ იმის
გპირულს ხელებს ვერ დაეძრა, რამდენჯერმე გალახულ-
მა, თმით ნათრეგმა, ცრემლით წარმოსთქვა, რაჳქნა!
ეს დასადუზავი ნეტა რისგან რა არის ასეთი ამირა-
ნიო. ქუეხანასეჳ შემარცხვენს, ქედს მამხდის, ამასეჳ

მეტის განხსნებით კიდევ გამაქრობსო, ღონისძიება აღარ იყო, მიუთვალა "ელში ფული. უოველივე ღ სახლის კუფხაც შესცვალა ამის სახელზე.

რა ამა დედაკაცმა ხელთ იგდო სრული უფლება. ქმარი შვილებით დაიმონავა, ერთს მესამდღვრეს უბრალო მიხსნა, თავის დიდი ხელებით მიუგრინა კისერი ღ ეზოდამ კედელს იქით გადასროლა, მეორე დამტყორებულმა თოფი ვსროლა, ტყვიამ ვურთან რომ გაერბინა, მოქალაქემ შიშით დაფეთებულმა, სულ იაფად გაყიდა სახლი ღ გაექცა სახლობაში. იმის წინ ვარაყინ ვაბედავდა ხმის ამოღებასა. ერთ გზას ქმარი შეკვითხა, დროა ვაქოწინოთ შეილები, თათონაც რა ხანია თხოულობენო.

ცოლმა მეტევით აკეჩაღა, ამას იქით აღარ გაბედოს ამისი თქმა. არა ძვალთან, ან რას ვმურებიან. ვირველი არის 32 წლისა ღ სხუანი თანა მომდევნი. აქ მესანიმნავია, რომ ამ დედაკაცსა, ქმარსა ღ შვილებსე, აქვს ვაციებული გული, ვჭკონებ როგორც ქუასა, რა აქვს წიკვარულის გრძობა, არ უცემს გული, ისე ამასა.

შვილებთა, რა რომ იცოდნენ ბოროტება დედისა, უკითხავად იქორწინეს ღ გზასაც დაადგნენ, უგანასკნელი ვაჟი ვაემკვავრა შორს სამსახურში, ვხვეწა დედას ვსის ხასარჯო ფული, მაგრამ არა რა მისცა. შვილი ვამოეთხოვა ტირილითა უფულოთ, ქვეითს მოახწრო ვზაში თოვლის ხუავმა ღ დაადგნო ამისმა მცნობელმა საბრძლომ მამამ მიხსწრაჟა დაღისტ-

ნის მთის კალთებში, თმა გაწეწილი გამწარებული მოხუცი უთხარდა შეილსა სამარესა, შემდეგ ამისა მწუსარება მორეული მამაცა მოკვდა.

ასლა უფრო ამ ამირან-თამირან დედაკაცმა უთხრა თავის ქალებს: ჩვენა ვართ ქვრივობოლნი, უქონელნი, ვიუხირათოთ, განა ქალნი ვერ მოიპოებენ სასრდოებასა!

უთხრეს ქალთა: რათა ვართ უქონელნი, მამა-ჩვენმა გამართული უვალა ბ დიდი მამოსავლისა სასლი დავკვიტოვა.

დედამ დაუკვილა, მიჰქარამთ! მამის-თქვენისა კი არა, ჩემია, აი კუფხა, ვალთ ავაშენე, ვინ რა მანცა, ღარიბი ვარ. თუ კიდევ ვაბედავთ მაგისტანა სოტყებს, ჯოხით გაგრეკამთ. წადით ალაგები იშოვეთ, ფულები კი იშოვეთ ბ როგორც უნდა იყოს.

ქალები თუ არ დაჩუძებულ ივნენ, იმათ გვერდებს ის იყო, მომსადებული ჯოხით ვაი მიაღებოდა. ამას-თანავე ძალდატანებულთა იშოვეს რატაც ჯამაგირიანი ალაგები; ამასედ დედა სინარულით მიითვლიდა მათგან მიტანილს ფულსა, ამასთანავე რაღაც შემთხვევით ვითამ დანიშნა ქალები ბ მერმე უთხრა ქალებს: ჩვენისთანა განათლებულ ხალხში, სირცხვილი არ არის სელის ალება დანიშნულებზე, რადგან ჯერ ხანობით დანიშნულს ფულებს ვერ უსრულებ.

არ შეიძლება უთხრეს ქალთა, ისინი ფუფას არ კეთ-
სოვენ, შენ აღგვითქვი ბეჯითის ჰირობითა, შენს ნა-
წილს გარდა სასწლებს გაკვინაწილებ და სასიძონიცა
თახმა იუენენ.

უთხრა დედამ, სასწლებს ხელს ვერ ვახლებ ჩემს
სიცოცხლები.

ძიუგო მეორე ქალმა, დამართო ჩემო! როდის
ექნება შენს ტყუილებს დასასრული, ჩვენ დავბერდით
მაგისტანა გადაბრუნებული ლაპარაკით, რა ვიცით ვინ
უწინ კვდება. მე დანიშნულზე ხელს ვერ ავიღებ. (ქა-
ლი ესე სწორედ ქალის ღირსებით განმშვენებული სა-
სიამოვნო ქცევის თავდაცული, საუუარელი ძმებისა და
ჟველასაცან).

ძიუგო ჰირველმა ქალმა: ძალიან კარგათ, თუ კი
მე ვიღებ ხელსა დანიშნულზე, თუ კი დედას ნება
არის უნდა გაუშუა, (ქალი ესე დედასე უბოროტესი,
შეუპოვარი, თავაგლეჯილი მსუბუქი). შენ რა იცი
უგუნურო, რა გაგეგება, უკეთეს საქმროს ვიძოვი,
საითაც გავიფლი სულ მე მიუურებენ, გულზე ხელს
იღებენ, ოხვრენ, ჩემთვის გიყდებიან.

უთხრა მეორე ქალმა: შენი არა ვიცი რა, ამასა
თანავე ეგრე დაჩუკული ხარ, დანიშნასა და გამეგებასა.
კარგი რომ ბრძანდები იმიტომაც გეტყობა ესლა თი-
თონ დანიშნულმა დაგიწუნა და გაგიშვა.

მიუგო განსწლებულმა ჰირველმავე ქალმა: აბა, მამ მე ქალი არ ვიქნები, თუ ხელს არ ამადებინებთ. ამასევე განსწლება დედისა, შესწვევითა, ამა მეორე ქალის ტირილმა ზ ამის დანიშნულის შემოსვლამ. ამ მშვენიერმა ემაწვილმა კაცმა, ბრწუნვალედ მორთულმა, რა ნახა ცრემლიანი საფეხრეგლი თვისი, მიუვარდა ზ საჩქაროთ თქალეები მოსწმინდა ხელსასოცითა, ჰკითხა მიხესი ტირილისა.

უთხრა დედამ: ისე... არაფერი.

მიუგო სასიძომ: არაფრისთვის ტირილი არ იქნება; გთხოვთ შემატყობინოთ. მოუბრუნდა დანიშნულსა, რა ანბავია.

უთხრა ჰირველმა ქალმა: რახან თხოულობთ გეტყვით, თქვენ აღარ გაძლევთ ქალსა.

სასიძომ შერაცხებითის დიმილით უპასუხა, შენი გესლიანი ზ ბოროტი ლაპარაკი მე არ შესძის, არც მივიღებ.

უთხრა დედამ, ქუსილის სმითა, მამ მე დედა არა ვოფილვარ, ჩემი ნება არ არის, არ გაძლევე.

გვიან არის, მიუგო მშვიდად სასიძომ, დიდი ხანია დანიშნული ვარ, მიუვარს ზ უფვარვარ. ვანა არ ვიცი რისთვისაც მიუბნევი? შენი დაპირებულის მშინთვის მოცემის მაგიერ, მარცხსვენელი ხარ, რა იქნა ჩემი ასი თუძანი დახარჯული აქ შენ წინ, ზ ოცი თუძანი ხესხი?

რას როხამ! უთხრა სასიღვდრომ, რა ასი თუქანი, ვინა ნახა ან ოცი. მე შენი თავი არა მაქვს, განმშორდი?

სასიძომ არ გაიკვირვა, რადგან იცოდა ამ დედა-კაცის ხასიათები, მოუბრუნდა დანიშნულსა თავისასა, გესმის ამათი ლაპარაკი?

უთხრა ტირილით ქალმა. რაღა ვსთქვა ამისი ატკაზები, შენზე სელს ვერავინ ამაღებინებს.

მიუგო სასიძომ, არა მინდა რა, მიხუქებია ვეკლას, ცარიელს წაგიყვან, ჯვარს დაგიწერ. შემდგომ ამასთან გრძელს ხანს ლაპარაკით გამოსალმებისა, მივიღა სასიღვდროსთან სეკლის სათხოვნელად, იმან მამინვე ჰირი. მიიბრუნა, რა იგიცა განვიდა გარეთ მისძახეს, გთხოვ აქ აღარ გსახოთო. არა მიმხედი ამისა, სასიძო ჩვეულებრივ ხშირად მოდიოდა, დანიშნულიცა სიუჟარულით მიგებებული მსიარულებდნენ, მაგრამ დედა ბ სხენებული უმფროსი ქალი მუდამ ეჩვენებოდნენ უმაყოფილოდ, უკრძალავდნენ მისვლასა. მრავალთა შორის ამკუართა წინააღმდეგობათა, ერთ გზისაცა მივიდა თავის სარძლოს სანახავად, რომელი-მე თავის მეგობრით, რომელსა უმეტესი უსიამოვნობა შეამთხვიეს. მაშინ ამა მოყოლილმა მეგობარმა კაცებულმა გაიტაცა სასიძო, შემოხვია სხუნიცა მეგობარნი, აჟეღრა ქცევა მისი; ბ რას ინტერესისთვს.

უწითეობა და უმოყვრობა ვსჩქუათ არაფერი, მაგრამ ეს დევნულებითი ღანძღვა, საუკუნო საციცხავი რაღა არის! ქვეყანასე ქალი თუ არ გემოება, აი წამოდი, და მსწრაფლ დასწერეს ჯვარი დიდი ოჯახის მძვინიერს ქალს, დიდ მწითვიანსე. ამის მცნობელი საბრალლო დანიშნული ქალი დაეცა, შემოეყარა გულსა, ორს თუჩქედინ აბრუნებდნენ წელითა და მძრითა. ქალი ჩაითუთქა, გული ველარ მოუბრუნდა, სიყვარულის ცუცხლი ადვილად არ ქრება, იწუო მან სამთელივით დნობა.

ეს ხელის ატება დედასაც არ იამა, ის განკებ სასიძოს უარს ეუბნებოდა, ეგება ცარიელი მოეტაცნა, ჯვარი დაეწერა და რომ ასე არ მოხდა, მაინც გულ ქუაობით არ შეიმჩნია არა და ქალს უთხრა: შეილო, რათ იკლამი თავსა, იმისთანა მარლატანისთჳს, ვის ეკადრება! ხვენ განათლებულნი ვართ, მაძიდამა და დედიდამ, დიდის გუარის ჩამამავალნი, ვინ არ შეგიერთავს?

ამ დიდ კაცობას და განათლებას ნეტა რათ ეტოტინება, დედა ამა დედაკაცისა იყო მანქარელი, კრუას თუ თარქამას დედაკაცი, აგიცა ფალაფანი. მამა იმისი ცოლ გაძვებული სალდათი, ქმარი შემოთ მოვიხსენე, მართალი და საწყალი თავდაღუნული კაცი, ამათთან დედაკაცობას და განათლებას რა ხელი აქვს, სულიც

არ მიჰკარებიათ ამბობს 65-წლის ბებერი, უქმე
 დღე ზ მასვა არაფერიო, დიდ მარსუში რძით უავას
 ზ სადილსე ოთხ გირვანჯა მსუქან ღორის ღორს
 ხანთქამს.

თუ ეტყვიან ავლაბზრს, სარფუსს, ან დამოუნას-
 თან მოსულა მკითხავი, მეჯადოე, მაშინვე გასწევს ზ
 კეთილის საქმესე, ან ბრწეინვალე დღესასწაულს ეკლე-
 სიაში წასვლითუხ გვერდს აითრეეს კუნესა-ხუნეში-
 თა.

ემხაკი გადაეფარა, შეჭკრა, შებეჭდა, შეჭმა, ანუ გა-
 უქროვო. ამასეღ იტყვიან, სულ იმასის არა მაქვს,
 არა მაქვს. მოსამსახურე არა ჭვავს, კუნსაში კვირაში
 ერთხელ ცეცხლს ძლივს აანთებენ, ქალები თითონ
 იკვებებან, ქირა სახლის შემოსდის დიდ ძალი სადა
 ქრება!

ქმარის დროს ნისიათ მოზიდულნი მეფურნისა-
 გან ზური, მეწვრიძალისა ზ სხუებისაკან, რაგინდარა,
 ბლომათ, რა რომ, მოსთხოვენ, ამა დედაკაცმა და-
 ლანძღულნი გარეკა, ჩემს ქმარს სთხოვეთო. საბრა-
 ლო ქმარს გაბრახებულ კინტუა მოვალეთა ურევს სწი-
 ქიოსაც არ უსვენებს, რომ შეეძლოს გლახაკს გაჭირ-
 ვებულს მუშას არამც თუ მისცეს რაბე, ზერანკსაც
 გახდის, ატირებს, ფეხით გასრესს, კეთილს ვერავინ
 აქმნევენებს ზ ბოროტათ ღსინობს.

ემშაკა იცის რა უნდა, სამაგალითოთ ნაქებთა ვაჟებმა, ვერ გაუძლეს გაექცნენ, ქალებს დაიხსოვების მაგიერ აბურებს, გვებს უხლართავს, გზა ვერ გაუგნია ვერ მოუხერხებია რა, რა ქნას. იტყვის დიახ სულ ვეღა ქალებს დაუათხოვებ, სახლებს დაუეოფო, მერმე იტვის, რათა, ჩემია ვისაც მინდა იმას მივსცემო, რომელთამე ჩემს წინააღმდეგთა გამოვრიცხამ ბ ორთა ქალთა მივსცემ ბ საქმეს კიდევ გაუთავებო, მაგიდა თავის გორბაკალს დეკანოზთან, უთხრა: მამაო, ჩემ ძვირ ფასს სახლს ვწირავ ეკლესიას, ამ ზირობით რომ, მე სამარხი მომცეს, სასრდო გამიჩინოს ბ ორი ჩემი ქალები დამითხოვოს, მაშინ უთხრა სასულიერო წოდების ზირმა, კაცმა ღირსად განდიდებულმა, ეკლესია სულიერისა ბ სვინიდისისა არის, ამ სვინიდისით ვიცით, უოველი მამა თავის ოფლს შვილებს უტოვებს, ესე იგი, შენმა ქმარმა ეკ თავისი ოფლი ცოლსა ბ შვილებს დაგიტევათ, შენ საკუთრივ ჩემულობ ბ შვილებს არ აძლევ, აწვალებ, ვაჟები გარევე, გზა გაიგნეს, ქალებმა რა ქნან! რა შეუძლიანთ!

მამაო, ეს ქალები ვაჟებზე უმეტესად მამწარებენ, რომელნიც მაჯავრებენ, ისინი კიდევ გამოვრიცხე ბ მსოლოდ მსურს ორთა ქალთა მივსცე, ნახევარი იმ ჩემი ქონებისა ბ ნახევარი ეკლესიას.

უთხრა დეკანოზმა, გაჯავრებისათვის უოველ კაც-

სე ბრძანებულია სამოცდა ჩვიდმეტჯერ მიტეუება ო შვილებზე მეტია, ჩხუბს ხან ო ხან უბრალო ჟინითაც შეადგენ ხოლმე. ამისთვის არ შეიძლება შენითხოვნა შევასრულო, ეკლესია უსამართლობას ვერა იქმს, შვილებს ვერ წაართმევს! უმართლო საწიროვსაც არ შეიწირავს, თქვენ გირჩევთ, წაბრძანდეთ, ამასიქით კეთილ საქმეს შეუდგე, სულისთვის იზურნვე, საიქიოსთვის ჯოჯოხეთი კი არა, სამოთხე აიძენე, ძამული ვაჟებს ო ქალებს მოახმარე.

ეს დარიგება არ იამა, არა სურს გასაკონებლად, კეთილ საქმის ქმნა. არც ის უნდა გასაკონებლად რომ ასაკოვანნი კაცნი ო ქაღნი შეირთვიან ცოლებს ო ქმრებს, თორემ ქალების ისე გაძეებას ცუდი ბოლო აქვს. გაქვავებულის გულით, ისევე ისე არის თავის განათლებულის ტვინით, დაბნეულად განაგებს, მიჭფორინავს დრონი, ო უფრდ იძრიელებს კენიასა.

იოსებ კლიოზოვი.

ტფილისი. 7-ს აპრილს, 1874 წელს.

1874 წელსა

«ცისკრის» დაბარება შეიძლება ამ სახით:
ტფილისში, ადგილობრივ გაუკუსაზნელად, თუ გაუკუსა-
ზნით—**8** მანეთი.

რედაქცია იმყოფება ბასრის ქუჩაში, თამაშოვის
სახლებში.

ვისაც ქურნალი დააკლდეს ზ თავის დროსედ არ
მიერთოს, უმარჩილესად ითხოვს რედაქცია, მაშინვე
აწნობოს ამ ადრესით:

*Въ Тифлисъ, редактору грузинскаго журнала „Заря“ П.
Гереселидзе, при типографіи Ефимія Хеладзе.*

